

споживацька поведінка має місце у випадках, коли невелике коливання цін ігнорується, а сила звички стає сильнішою за економічний розрахунок. Спорадична споживацька поведінка проявляється по відношенню до недорогих товарів, що купуються час від часу, що дозволяє не надавати великої уваги до вивчення цін. В основі ірраціональної споживацької поведінки лежать ірраціональні психологічні механізми (наприклад, споживачі більш прихильно відносяться до продукту з ціною 2,99 ніж 3,01). Інструментальна споживацька поведінка характеризується відсутністю впливу коливань цін на рішення про покупку і споживання товару. Ціннісно-орієнтована споживацька поведінка характерна визначеній групі споживачів, для котрої саме ціна виступає цінністю, володіє престижем, в цих випадках ціна виступає інструментом демонстративного статусного споживання.

Очевидно, що класифікація споживацької поведінки буде постійно продовжуватись. В зв'язку з розвитком спектру специфічно направлених досліджень будуть з'являтися все нові і нові критерії для виділення нових різновидів споживацької поведінки.

Література:

1. Ложкін Г.В., Комаровська В.І. Споживацька поведінка // Практична психологія та соціальна робота: науково-практичний освітньо-методичний журнал. – 2009. - №4. – С.1-10
2. Социология потребления Текст./ под ред. Л.Т. Волковой, Ю. Гронова, В.Н. Мининой. - СПб.: Социологическое общество им. М.М. Ковалевского, 2001.-240 с.

Макарович В. К.

ст. вкл. кафедри «облік і аудит»

Клишко Т. Ю.

к.е.н, доцент кафедри «облік і аудит»

Закарпатського державного університету

м. Ужгород, Закарпатська область, Україна

РОЛЬ ПРИРОДНОЇ МОНОПОЛІЇ В ЕКОНОМІЦІ КРАЇНИ

Закон конкуренції – один з найважливіших загальних економічних законів товарного виробництва, який виражає постійну залежність між собою учасників процесу виробництва і споживання товарів, їх постійну боротьбу, яка примушує удосконалювати процес виробництва, застосовувати досягнення науково-технічного прогресу, впроваджувати нові форми організації виробництва, прогресивні системи заробітної плати, тобто здійснювати все, що дає змогу завоювати ринок. Постійний тиск конкуренції – важлива рушійна сила суспільного розвитку. Вона також є важливим регулятором пропорцій виробництва і споживання. Але такий ринковий феномен як монополія не залежить від інших підприємств та компаній, тобто конкуренція відсутня. Коли має місце природна монополія, неможливе використання жодної альтернативи що до неї і тому єдиним шляхом її подальшого розвитку (або запобігання деградації) та попередження зловживання її монопольного становища є державне регулювання.

В економіці будь-якої держави існують природні монополії – окремі випадки і сфери господарювання, в яких монополістична організація є економічно неминучою і обумовленою. В цих сферах суспільство виробило зовсім іншу тактику поведінки: не конкурентну боротьбу, а жорсткий державний контроль.

На даному етапі розвитку національної економіки держава не має досконалого апарату регулювання, і все ще залишаються «білі плями» у національному законодавстві що до природних монополій. Це зумовлює нагальну необхідність більш глибокого дослідження сутності природної монополії та її державного регулювання.

Природна монополія виникла внаслідок об'єктивних причин. Вона відбиває ситуацію, коли попит на поданий товар чи послугу найкраще задовольняється однією або декількома фірмами. В її основі полягають особливості технології виробництва та обслуговування споживачів. Тут конкуренція неможлива, та вона й небажана.

Питання природної монополії досліджувалось багатьма науковцями. Основні проблемні питання, які вивчалися науковцями систематизовано в табл. 1.

Таблиця 1.

Проблемні питання природної монополії, які досліджувались науковцями*

проблема / автор	Причини виникнення природної монополії	Сутність поняття «природна монополія»	Державне регулювання природної монополії	Удосконалення Закону України «Про природні монополії»	Цінова диференціація споживачів продукції природних монополістів	Використання у державному регулюванні природних монополій системи франшизи	Світловий досвід розвитку природних монополій
Анюхіна І.О.		+	+	+			
Нікуліна О. В.	+		+				+
Сагір В. Г.		+	+		+		
Якубенко В. П.		+	+		+		
Дзезик С. С.		+	+		+		
Чураков Я. А.	+	+	+	+			
Кривуцький В. В.	+	+	+			+	+
Масс М. С.	+	+	+		+		
Венгер В. В.	+	+	+		+		+

*сформовано на основі даних сайту автореферати дисертацій в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://disser.com.ua/api/search/?query=%E4%F0%E8%F0%E4%ED%E0+%E3%E4%ED%E4%EF%E4%B3%FF>

